

CONFLICTE ETNICE ȘI RELIGIOASE DINTR-O PERSPECTIVĂ INTERNAȚIONALĂ

Modelul dobrogean de armonioasă coexistență a atâtor etnii și confesiuni nu face - prin contrast - decât să-mi întărească credința că, acolo unde există conflicte violente interetnice și inerconfesionale, mai ales în lumea ex-comunistă, forțe străine le ațâță și le întrețin: exploatând unele premise obiective locale, ele provoacă războaiele care servesc interese - culmea - contrare celor ale popoarelor ce-și varsă reciproc sângele. Și aceasta se întâmplă cu ajutorul intelectualităților locale, care lipsite de informații, se lasă mâinate în tabere extrem antagonice, ce, nici unele, nu servesc interesele etniei sau confesiunii respective. Există, de asemenea, și un grad - probabil ridicat - de corupție generat de sacralizarea silită, desnaționalizare, deculturalizare, dezumanizare, în ultimă instanță. Nu însă de sărăcie, cum se zice uneori, pentru că cei ce se vând nu sunt cei mai săraci din societățile respective, iar, la alte nații, inclusiv unele infinit mai sărace, intelectualitatea rămâne, demnă, alături de poporul său. Deci, nu mizeria materială este cauza, ci mizeria morală.

Evident, omenirea se află, toată, la răscruce, într-o universală ruptură de evuri de o amploare și adâncime fără precedent în istorie. Spaimele existențiale provocate de aceasta împing pe om să se refugieze spre fundamentele ultime ale condiției umane: spre Dumnezeu și neamul său și al părinților și strămoșilor săi. Situația din țările ex-comuniste confirmă că sentimentele etnice și religioase n-au murit, **în popor**, nici-odată.

Manifestarea unor asemenea aspirații - naționalism și religiozitate - are, deci, un combustibil propriu, o energie internă. Uriașă, covârșitoare, cum se știe.

Dintre cauzele transformării lor în conflicte sângeroase, în războaiele interetnice sau interconfesionale din lumea ex-socialistă de astăzi, mai importante par câteva.

Dar, mai întâi, să ridicăm o întrebare de elementar bun simț - oare de ce nu s-or fi încăierat ele, aceste grupări etnice și confesionale, până acum, că doar tot aici au fost?

Mai întâi, desigur, după "revoluția din 1989" din estul Europei și ex-URSS - cum o numesc unii co-autori ai ei din Occident - multitudinea de nații și confesiuni încarcerate în imperiul ateu marxist-leninist au crezut că pot da frâu liber dorului lor, veșnic viu, înăbușit de decenii, de a-și exprima identitatea etnică și religioasă. Era normal ca, odată ridicat puțin capacul terorii antinaționale și antireligioase, anti-creștine în special, aceste aspirații vii să caute să-și facă drum spre lumină și aer. Spre libertate, nu?

Dar, așa cum o demonstrează, iată, și Dobrogea, aceasta n-avea de ce să răbufnească numaidecât în forme violente și intolerante.

O experiență de aproape 30 de ani de contemplare a rotirii cotidiene a "caleidoscopului" omenirii m-a învățat că nici o mișcare de masă nu are durată, coerență și

direcție dacă nu este întreținută și condusă de cineva cu un program și cu resurse. Izbutesc, desigur, și spontan, mișcări de revoltă populară, dar se sting repede, fără urmări semnificative, dacă nu sunt preluate și dirijate.

În cazul conflictelor etno-religioase din zona ex-socialistă, pe lângă cauzele obiective, mai există și alți factori determinanți. În primul rând, spaima existențială a popoarelor de aici a fost împinsă la paroxism de faptul că s-au luat cu asalt structurile și instituțiile dintotdeauna și de oriunde ale societății și statului nu numai în componența lor marxist-leninistă, dar și în ceea ce aveau ele ca factori de continuitate ai națiunii și civilizației respective. Și popoarele din aceste țări se văd atacate, și de data aceasta, de aceleași forțe care au adus și comunismul, animate, în esență de aceleași obiective, care, în loc de libertatea demosului de a da glas, în mod autentic, aspirațiilor sale, îi oferă ideologia "societății deschise", evident antinațională, și, în loc de creștinism, "New Age". Atac dirijat, de data aceasta - cu exact aceleași scopuri - nu de la Răsărit ci de la Apus. cu mare sprijin financiar, mediatic etc. Cu revărsare de subcultură, pornografie, homosexualism etc, destinate să ducă, evident, la "deschiderea societății", adică la sfârșirea ei.

Dar calculul că aici comunismul ar fi reușit să creeze un vid cultural-moral și religios, ceea ce ar fi ușurat la maximum sarcina ideologilor societății deschise, s-a dovedit greșit. Aici, au continuat să stăruie în a supraviețui tot felul de forțe de rezistență - supraviețuitori ai "gulagurilor", copiii țăranilor și ai lumii simple ajunși intelectuali, muncitori și membri în aparatul politico-administrativ - și, mai ales, nemuritoarele mame care au reușit să transmită noilor generații secretul "apei vii" a continuității naționale, moral-religioase, a acestor popoare. Și faptul că asaltul nu s-a soldat decât cu distrugere și haos în general, în primul rând în Rusia, dovedește că el a eșuat.

Revenind, deci, la sentimentul național și religios: cu cât mai extremist atacul împotriva lui, cu atât mai puternică ispita națiunii agresate, violente, de a se îndrepta, nu spre un naționalism firesc, ci spre unul pe măsură - extremist. Și așa se face că tentativa de a impune actualul model de "civilizație" al unui Occident descreștinat și deculturalizat, al lui "Coca Cola civilization", care, în loc de "dragoste", ne oferă perversiuni sexuale și, în loc de sentimente umane, ne oferă ură, suspiciune, crime, nevropatie, nu duce decât la retransarea și mai înverșunată în valorile umane verificate de istorie - datinile și normele morale tradiționale și, de altfel, universale, sentimentul național, sentimentul religios. Și cu cât se va insista în această tentativă, cu atât ea va genera mai mult naționalism - dar și șovinism - și mai mult fundamentalism. Inevitabil. Și, aceasta, pentru că forțele care cred că pot repeta ce-au făcut cu Franța, apoi, cu Europa, dar mai ales cu Rusia și cu nefericiții de ruși din 1917 și până azi, și de est-europeni după 1945, **confundă timpul cu locul**: suntem la sfârșitul mileniului II, când, pe scena istoriei mondiale, au intrat 1,5 miliarde de musulmani, a căror religiozitate nu este batjocura și simulacru new-ageist oferit azi de televiziunea noastră - zisă TVR - (și este identică situația și în Rusia, ex-URSS etc) și - cu atât mai mult - cei 1,2 miliarde chinezi și popoarele Asiei de Răsărit, care nu suferă nici o atingere față de sentimentele lor naționale. Și, cum trăim într-o lume globalizată, influențele dominante se propagă: atât "revanșa lui Dumnezeu" în lume, a cărei scânteie declanșatoare a fost "khomeinismul", dar care vine din izvoarele cele mai adânci ale spiritualității și existenței umane, cât și atașamentul est-asiaticilor față de civilizația și specificul național, demonstrat de japonezi, vietnamezi, coreeni și impus

definitiv, fără drept de apel, de marea Chină. Și, în aceste condiții, Europa de vest și de est, America și celelalte țărâmurile ale ceea ce a fost creștinătatea ce ar urma să fie? Un pustiu, un vid de identitate națională, religioasă, o pastă new-ageistă, sörösistă, guvernată de un esperanto religios, moral și cultural?

În sfârșit, pe același fundal schițat mai sus, conflictele etno-religioase, înseosebi în formele lor violente, sângeroase din fostele țări comuniste, mai exact din ex-URSS și ex-Iugoslavia sunt așăte și întreținute cu deliberare, prin ele urmărindu-se obiectivele ce fac parte din mari strategii geopolitice. Sigur, prin exploatarea combustiei interne, a energiilor naționale și religioase ale părților în conflict, a disensiunilor dintre ele.

Cadrul conceptual de bază al strategiei geopolitice menționate este excepțional sintetizat în studiul de importanță istorică "Ciocnirea Civilizațiilor" al profesorului Samuel Huntington, publicat în numărul "Vara 1993" al revistei americane "Foreign Affairs". Sinteza conceptuală realizată aici, deși prezentată de profesorul Huntington doar ca o "ipoteză", se poate identifica în viziunea ce impregnează mass-media occidentală, americane îndeosebi, ca și în discursul și în actele politice ale lumii occidentale. Profesorul Huntington spune că factorul decisiv al politicii mondiale nu mai este, odată cu terminarea războiului rece, confruntarea dintre ideologiile capitalistă și comunistă, ci "ciocnirea civilizațiilor", dintre marile civilizații fondate pe sisteme religio-filozofice diferite. Se arată clar că Occidentul se folosește de instituțiile internaționale pentru a-și menține propria dominație mondială - care ar fi amenințată de o coaliție islamist-confucianistă ce s-ar contura azi, că Vestul caută să mobilizeze contra acesteia și Rusia și pe alții. Multe dintre ideile din articol sunt discutabile, unele inacceptabile, îndeosebi tendința lui generală de stimulare a confruntării, ca și cum omenirea n-ar fi și așa destul de dezbinată și încăinoșită și în curs de anarhizare; ca și ignorarea națiunilor mici și mijlocii și a destinului lor în această luptă de giganți, sau - eventual - târguiala cu ridicata. Dar el este, în același timp, un document istoric pentru că sintetizează turnura de spirit predominantă în cercurile conducătoare din SUA, dar, mai ales, pentru că pune clar problema zilei de azi. Într-adevăr, **aceasta este forța motrice în lumea de azi - competiția civilizațiilor, a religiilor, a națiunilor.** În paranteză fie spus însă, nu numai în cea de azi: și în spatele comunismului a stat tot o religie și, când aceasta, nemaigăsindu-l util, i-a retras spirjinul, comunismul s-a prăbușit în câteva luni.

Sub presiunea tendințelor istoriei mondiale - date de Asia răsăriteană și de lumea islamică - spre renașterea națională și religioasă, pe care nu le anticipaseră în toată amploarea lor, cercurile conducătoare de la Moscova, cu sprijinul protipendadelor occidentale (cine-și mai aduce acum aminte că marxist-leninistul Gorbaciov a fost lansat "în lume" de "fioroasa" anticomunistă Margaret Thatcher ?) au trecut în grabă la "perestroika", la răsturnarea cărușei. Pripit, după cum arată rezultatele. Și neacordând, după cum a mărturisit Gorbaciov, atenția cuvenită conștiinței naționale a popoarelor din "leagănul" sovietic. Și nici celei religioase. Care s-a crezut că vor putea doar fi manevrate. S-a crezut și se mai crede că se pot face scamatorii cu aceste sentimente a sute de milioane, miliarde de "stupid people". Zeii când vor să-și piardă pe oameni...

Așa se explică faptul surprinzător că Gorbaciov, adept al lui Lenin (dușman feroce, cum n-a fost altul, al creștinismului) s-a apucat să organizeze mari festivități pentru a sărbători un mileniu de la creștinizarea rușilor. Ce vroia Gorbaciov și ai săi

- și aceasta este cheia - era să creeze un instrument pe care să-l opună ulterior altora. Inclusiv nouă, românilor, după cum se știe, în chestiunea reintegrării creștinilor basarabeni în Biserica Ortodoxă Română mamă. Dar și greco-catolicilor din Ucraina, Belarus, țările baltice și, apoi, - și cel mai important - musulmanilor. Pe de altă parte, sentimentele naționale ale periferiilor au fost la început mobilizate pentru a izbi în aparatul politico-administrativ de la Moscova, dar mai ales din teritoriu, care, devenind probabil tot naționalist, dorea schimbarea radicală, dar nu într-o direcție agreabilă cercurilor reprezentate de Gorbaciov și de Margaret Thatcher. Pentru asta au fost create Fronturile Populare - chiar și cel din Basarabia - de aripa perestroikistă a conducerii sovietice. Când o parte din frunza și membrii acestor fronturi au luat-o, cu sinceritate, de bună, exact ca și cu Lenin, s-a trecut - de la "autodeterminare națională" - la anihilarea brutală, sângeroasă, a aspirațiilor naționale autentice ale "perifericilor". Vezi, în acest sens cazul Gamsahurdia din Georgia! Vezi Basarabia ! Etc.

Iar sacrificiul basarabenilor morți și patimile eroului nostru național de azi Ilie Ilașcu, consimțite de ei pentru dreptul nostru, al românilor la o existență națională demnă, omenească, este de două ori tragic: odată prin sacrificiul în sine; al doilea pentru că războiul din "Transnistria" n-a fost decât o farsă tragică declanșată și întreținută - nu pentru scopurile românilor și nici chiar ale rușilor - ci în cadrul jocurilor și manevrelor pentru câștigarea puterii, întâi la Moscova și, apoi, în periferii.

În condițiile falimentului ideologiei marxist-leniniste, pentru clasa politică moscovită a apărut pericolul că popoarele ex-sovietice, îndeosebi rușii, să încerce să se întoarcă la religie - ca principiu unificator, civilizator. Acest pericol a fost repede eliminat prin învrăjbierea dintre ortodocși și catolici (vezi accentul pe diferență și nu pe unitate, pe creștinism!), în special prin reînvierea conflictelor etnice și interconfesionale din trecut. Dar - posibil - și prin zgândărirea grandomaniei imperiale velicoruse, la un popor căruia, prin distrugerea vârfurilor sale culturale și religioase, urmată de interzicerea accesului rușilor la pârgurile de decizie și putere, prin deculturalizare, descreștinare, nu i-a mai rămas decât acest instinct simplu, al șovinismului - hipertrofiat și prin simularea asedierii din toate părțile. Principalul instrument în acest scop, controlat de fosta clasă "sovietică", revopsită în diverse culori, după nevoie și după moment (democrați liberați și reformiști, naționaliști, extremiști, moderați, nostalgici comuniști etc.) a fost și rămâne presa și îndeosebi televiziunea (cu Ostankino în frunte), care au atins niveluri nebănuite în arta încurcării minților și dezbinării.

Ipostaze ale acestei dezbinări intercreștine au fost - cu consecințele cunoscute - confruntările, uneori violente, din țările baltice, Georgia, Ucraina, Belarus, Basarabia. Dar ele au durat cât a fost necesar și formele violente au luat deocamdată sfârșit.

Informație reală, netrucată, din spațiul ex-URSS nu există. Dar, obligat la coniectură, nu poți să nu constăți că, deși există vechi dușmăanii mult mai puternice, ciocnirile sângeroase și războaiele etno-religioase din ex-URSS durează de ani de zile doar acolo unde se învecinează creștinii ortodocși și musulmani, deși populațiile respective, puternic amestecate, conviețuiseră pașnic zeci de ani. Ca și în Iugoslavia. Și te întrebi: n-o fi urmărind cineva cu bună știință să-i încaiere pe creștinii ortodocși, îndeosebi pe ruși, cu islamicii?!

În Iugoslavia, oameni de-același neam (serbo-croați), de aceeași limbă și origine,

au fost zădărați să-și distrugă unii altora satele și orașele, casele și familiile, țara, totul, pentru alte interese decât ale lor, deosebirile dintre părțile aflate în conflict nefiind confesionale, sau de niveluri de dezvoltare, cum sunt în mai toate statele europene. Și se spune că aici ar fi vorba de conflict "interetnic". Care etnii, când, în fond, nu este decât una?

Dar, s-o luăm pe rând. Printre obiectivele urmărite în Iugoslavia, au fost: să se distrugă această țară nemaniabilă, să se taie o linie despărțitoare, de foc și sânge între **creștinismul ortodox** și cel **catolic**, pentru a se evita o unificare a Europei (inclusiv Rusia) pe baze **creștine**; să se creeze un focar de fricțiune permanentă între lumea creștină (cu inevitabile ecouri în Rusia, receptivă la suferințele slavilor din Iugoslavia) și cea islamică. În condițiile în care toate aceste confesiuni conviețuiau și conviețuiesc fără nici un fel de probleme; în afară de o minoritate exaltată, deklasată, sau una veroasă, ce pot fi găsite în toate comunitățile din lume. S-a zis că Germania a fost cea care a dezbinat Iugoslavia. Care Germanie? Că aici există forțe ce n-au să se reconcilieze, poate, niciodată. De pildă, Hans-Dietrich Genscher, cel care a jucat într-adevăr un rol decisiv în a forța mâna Europei occidentale spre pași destinați să dezagrege Iugoslavia. Cine este el? Timp de 18 ani ministru de externe al Germaniei - vicecancelar - din partea Partidului Liber-Democrat, o invenție - ce-i drept abilă - a americanilor și englezilor, care, cu 5-6% din mandatele Bundestagului, făcând coalitii când cu creștin-democrații (CDU-CSU), când cu social-democrații (PSD), este "coada care mișcă câinele", "făcătorul de regi", având tot timpul, de la război, rolul de pârghie hotărâtoare în politica germană.

Trebuie menționat că Genscher a fost, tot timpul, într-o crâncenă adversitate, mai mult decât politică, cu Franz-Josef Strauss, liderul de la München al catolicilor din Germania (CSU), politicianul prin excelență "naționalist german", "de dreapta", cum n-a încetat până la moartea lui să-l califice presa liberal-social-democrată. Când Genscher - în numele Germaniei - juca un rol atât de important în ațâțarea focului din Iugoslavia, în Germania mai existau (mai sunt și azi o parte) peste 500.000 de militari trupe de ocupație - americani, englezi, francezi, ruși. Cum își poate închipui cineva că i s-ar fi permis unei Germanii ocupate să întoarcă Europa cu susul în jos? Crede cineva că, în atare condiții, putea un guvern de la Bonn să ia decizii majore de politică internațională - și chiar și internă - fără asentimentul Washingtonului? Sau că în SUA ar fi posibil un guvern favorabil naționalismului german?

Cât privește Biserica catolică - interesată neîndoios de soarta catolicilor, unii dintre ei, sigur, extremiști și chiar provocatori - s-ar putea ca unii din membri ei să fi comis unele excese, dar ce interes real, de substanță, ar fi putut avea ea în dezmembrarea Iugoslaviei, și, mai ales, în **tărirea unei granițe de foc și sânge** între creștinii europeni - catolici și ortodocși? Cât privește Bosnia-Herțegovina, aceasta este o invenție a lui Tito, deci, n-a existat în istoria serbo-croaților, și focarul de aici a fost creat, cu bună știință și este întreținut pentru a provoca vărsarea de sânge între ortodocși și islamici care sunt - și unii și alții - sârbi. Azi, însă, conflictul din Bosnia-Herțegovina a intrat într-o fază nouă. Marxist-leniniștii de la Belgrad (ce-și zic acum, cu pudoare, socialiști) și-au realizat planurile prin păcălirea naționaliștilor sârbi. Cum a făcut și Lenin revoluția, înșelând țărănimea rusă. Și pe Karadjici și pe autenticii naționaliști din satele și orașele Bosniei îi lasă de izbeliște, cu casele și viețile lor distruse, pe drumuri, nenorociți. Ba, mai mult, acum îi denunță ca "extremiști, fasciști, criminali de război". Cine se aliază cu asemenea "prieteni"...